

Enkel guide for praktisk bruk av bærekraftsmål og delmål

Hva er FNs bærekraftsmål?

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

FNs bærekraftsmål består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Bærekraftsmålene skal gjøre noe med årsakene til fattigdom, ulikhet og klimaendringer.

Et av hovedprinsippene i bærekraftsmålene er at ingen skal utelates. De mest sårbare menneskene må derfor prioriteres. Eksempel på ekskluderte grupper er mennesker med nedsatt funksjonsevne, flyktninger, etniske og religiøse minoriteter, jenter og urfolk.

Norge og bærekraftsmålene

FNs bærekraftsmål gjelder alle land i hele verden. Målene har stor innvirkning på norsk politikk – både i kommuner og lokalsamfunn, og nasjonalt. Digitaliserings- og forvaltningsminister Karianne Tung har ansvaret for koordinering av regjeringens arbeid med FNs bærekraftsmål.

Selv om mange av målene allerede er oppfylt i Norge, gjenstår det mye arbeid også her hjemme. SSBs globale indikatorer for Bærekraftsmålene og Bærekraftsmållrapporten viser at vi har store utfordringer med å oppnå flere av målene. Målene Norge ligger dårligst an til å nå, er bærekraftsmål 2 «Utrydde sult», 12 «Ansvarlig forbruk og produksjon», 13 «Stoppe klimaendringene» og 15 «Livet på land».

Et av problemene er at Norge ofte prioriterer å utnytte naturens ressurser fremfor å bevare økosystemer og naturmangfoldet (bærekraftsmål 15). I tillegg eksporterer vi mye olje og gass (bærekraftsmål 13), kaster mye elektronisk utstyr (bærekraftsmål 12) og spiser mye kjøtt, noe som gir høye metangassutslipp (bærekraftsmål 2).

Regjeringen la frem en nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene i juni 2021, og Stortinget vedtok planen 5. april 2022.

- [Innstillingen for Mål med mening – Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030 \(Innst. 218 S\)](#)

Rapportering til FN om Norges oppfølging av bærekraftsmålene

Alle land kan rapportere frivillig til FN om hvordan de jobber med målene, og hvor langt de har kommet. Norge har levert sin andre rapport til FN. Rapporten ble presentert av regjeringen på FNs høynivåforum for oppfølging av bærekraftsmålene (HLPF) 14. juli 2021.

- [Norges statusrapport om bærekraftsmålene \(Voluntary National Review 2021 Norway\)](#)

Andre sentrale rapporter

- [FNs bærekraftsmålrapport for 2023 \(på engelsk\) \(The Sustainable Development Goals Report, special edition\)](#)
- [Bærekraftsmålrapporten om Norge \(på engelsk\) \(The Sustainable Development Report 2023\)](#)
- [Innspill til samstemthet gjennom nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene \(Forum for utvikling og miljø 2019\)](#)
- [Statistisk sentralbyrås statistikk om Norges arbeid med å nå FNs bærekraftsmål](#)

FN-SAMBANDET
UNITED NATIONS ASSOCIATION OF NORWAY

Innhold

-mål og tilhørende delmål-

Mål 1: Utrydde fattigdom

Mål 2: Utrydde sult

Mål 3: God helse og livskvalitet

Mål 4: God utdanning

Mål 5: Likestilling mellom kjønnene

Mål 6: Rent vann og gode sanitærforhold

Mål 7: Ren energi til alle

Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Mål 9: Industri, innovasjon og infrastruktur

Mål 10: Mindre ulikhet

Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

Mål 13: Stoppe klimaendringene

Mål 14: Livet i havet

Mål 15: Livet på land

Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Mål 17: Samarbeid for å nå målene

Mål 1: Utrydde fattigdom

- Utrydde alle former for fattigdom i hele verden.

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Å bekjempe fattigdom er ikke bare et av de mest akutte globale problemene i dag, men også en avgjørende forutsetning for å oppnå alle FNs 17 bærekraftsmål. På denne nettsiden vil vi vise hva som skjer i verden, og hva Norge gjør. For å redusere fattigdommen trenger vi ikke bare å ta tak i de underliggende årsakene, men også sikre en mer rettferdig fordeling av ressursene våre og fremme bærekraftig økonomisk vekst. Gjennom informasjon, innsikt og konkrete handlinger håper vi du vil bli engasjert og vil jobbe videre med dette. Sammen kan vi skape en verden uten ekstrem fattigdom!

Hva gjør Norge bra?

Ifølge den internasjonale rapporten om bærekraftsmålene har Norge oppnådd delen av bærekraftsmål 1 om å utrydde ekstrem fattigdom. Andelen mennesker i Norge som lever under den internasjonale fattigdomsgrensen på 2,15 dollar om dagen, er så godt som ikke-eksisterende.

Gode velferdsordninger som sykepenger og pensjon, og lik rett til helsetjenester og utdanning, reduserer ulikhet og sikrer befolkningens grunnleggende behov. Høy deltakelse i arbeidslivet og politikk som fremmer økonomisk vekst, bidrar til bedre levekår for befolkningen.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Delmål 1.2 sier at vi skal halvere relativ fattigdom, men i Norge har dette gått feil i retning. Rundt 10 prosent av befolkningen har i dag vedvarende lavinntekt – en økning på 2,2 prosent fra ti år tidligere. 3,6 prosent av befolkningen sier at de ikke har råd til å gå til tannlegen.

Den største utfordringen er å sikre jevnere inntekt blant landets innbyggere, og sørge for at sårbare grupper ikke havner utenfor arbeidslivet. Andelen barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt øker, og dette er noe myndighetene er forpliktet til å forbedre dersom vi skal nå FNs bærekraftsmål.

Delmål Innen 2030 utrydde all ekstrem fattigdom

1.1

Delmål Innen 2030 minst halvere andelen menn, kvinner og barn i alle aldre som lever i fattigdom, i henhold til nasjonale definisjoner

1.2

Delmål Innføre nasjonalt tilpassede sosiale velferdsordninger og tiltak for alle, inkludert minstestandarder, og innen 2030 oppnå en vesentlig dekning av fattige og sårbare

1.3

Delmål Innen 2030 sikre at alle menn og kvinner, særlig fattige og sårbare, har lik rett til økonomiske ressurser og tilgang til grunnleggende tjenester, til å eie og kontrollere jord og andre former for eiendom, og til arv, naturressurser, ny teknologi og finansielle tjenester, inkludert mikrofinansiering

1.4

Delmål Innen 2030 bygge opp motstandskraften til fattige og personer i utsatte situasjoner, slik at de blir mindre utsatt for og mindre sårbare for klimarelaterte ekstremhendelser og andre økonomiske, sosiale og miljømessige påkjenninger og katastrofer

1.5

Delmål Sikre en betydelig mobilisering av ressurser fra ulike kilder, blant annet gjennom økt utviklingssamarbeid, for å gi utviklingslandene, særlig de minst utviklede landene, tilstrekkelige og forutsigbare midler til å gjennomføre programmer og politikk for å utrydde alle former for fattigdom

1.a

Delmål Opprette gode politiske rammeverk på nasjonalt, regionalt og internasjonalt nivå basert på utviklingsstrategier som gagnar de fattige og ivaretar kjønnsperspektivet, med sikte på å øke investeringer i tiltak som bekjemper fattigdom

1.b

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 2: Utrydde sult

- Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Målet handler om at alle mennesker skal ha tilgang på næringsrik og bærekraftig mat hele året, og at ingen skal sulte. Det å få i seg nok mat til å leve et godt liv er en menneskerettighet. Likevel er det mange som sulter i verden. Etter tiår med nedgang, stiger nå tallene for antall mennesker som sulter.

For at alle skal kunne spise seg mette må vi fordele ressursene og ta vare på maten vi produserer på en bedre måte enn i dag. Dette kan blant annet gjøres gjennom mer lokal matproduksjon, ved å produsere maten på en mer bærekraftig måte samt ved å utnytte ressursene våre i jordbruk, skog og fiske på en bedre måte.

Hva gjør Norge bra?

Norge har utryddet sult, og matsikkerheten er generelt god ifølge regjeringen. Norge har fiskerier, beitemark og kulturlandskap som brukes i matproduksjon. Vi har nasjonale mål som skal sikre at disse områdene brukes til å produsere mat for befolkningen.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Her til lands er det overvekt, fedme, usunt kosthold og feilernæring blant eldre som er de største utfordringene. 15-21% av barn i Norge har overvekt eller fedme. Maten nordmenn spiser krever svært mye energi for å bli produsert, fordi vi spiser mye kjøtt. Om vi produserte mer grønnsaker og frukt, ville Norge kunne produsere mer mat, siden disse varene trenger mindre land og energi.

Klimaendringer og miljøproblemer utfordrer matproduksjonen i Norge, og det er viktig å ta vare på jordsmonnet.

Delmål 2.1 Innen 2030 utrydde sult og sikre alle mennesker, særlig fattige og personer i utsatte situasjoner, inkludert spedbarn, tilgang til nok, trygg og sunn mat hele året

Delmål 2.2 Innen 2030 utrydde alle former for feilernæring, og innen 2025 nå de internasjonalt avtalte målene som omhandler veksthemming og avmagring hos barn under fem år, og ivareta ernæringsbehovene til unge jenter, gravide, ammende kvinner og eldre personer

Delmål 2.3 Innen 2030 doble produktiviteten og inntektene til småskala matprodusenter, særlig kvinner, urfolk, familiebruk, husdyrnomader og fiskere, blant annet gjennom sikker og lik tilgang til jord, andre produksjonsressurser og innsatsmidler, kunnskap, finansielle tjenester, markeder og muligheter for verdiøkning og for sysselsetting utenfor landbruket

Delmål 2.4 Innen 2030 sikre at det finnes bærekraftige systemer for matproduksjon, og innføre robuste metoder som gir økt produktivitet og produksjon, som bidrar til å opprettholde økosystemene, som styrker evnen til tilpasning til klimaendringer, ekstremvær, tørke, oversvømmelse og andre katastrofer, og som gradvis bedrer arealenes og jordas kvalitet

Delmål 2.5 Innen 2020 opprettholde det genetiske mangfoldet av frø, kulturplanter, husdyr og beslektede ville arter, blant annet gjennom veldrevne og rikholdige frø- og plantesamlinger nasjonalt, regionalt og internasjonalt, og fremme tilgang til og en rettferdig og likeverdig fordeling av de goder som følger av bruk av genressurser og tilhørende tradisjonell kunnskap, i tråd med internasjonal enighet

Delmål 2.a Blant annet gjennom bedre internasjonalt samarbeid øke investeringene i infrastruktur på landsbygda, i forskning og veiledningstjenester innenfor landbruket, i teknologiutvikling og i genbanker for planter og husdyr, med sikte på å forbedre produksjonskapasiteten i landbruket i utviklingsland, særlig i de minst utviklede landene

Delmål 2.b Korrigere og hindre handelsrestriksjoner og vridninger på verdens landbruksmarkeder, blant annet gjennom en parallell avvikling av alle former for eksportsubsidier på landbruksvarer og alle eksporttiltak med tilsvarende effekt, i samsvar med mandatet for Doha-runden

Delmål 2.c Vedta tiltak for å sikre at råvare- og derivatmarkedene for matvarer er velfungerende og legge til rette for rask tilgang til markedsinformasjon, blant annet om matreserver, for å begrense ekstreme svingninger i matvareprisene

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 3: God helse og livskvalitet

- Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

God helse er en grunnleggende forutsetning for menneskers mulighet til å nå sitt fulle potensial og for å bidra til utvikling i samfunnet. Hvordan helsen vår er, påvirkes av miljø, økonomi og sosiale forhold.

De siste tiårene er det gjort historiske fremskritt på dette området. Likevel har verden en lang vei igjen for å nå alle delmålene. Dette krever en stor innsats fra både sivilsamfunn, næringsliv og politikere.

Å få i gang gode systemer for å hindre spredning av smittsomme sykdommer, sikre allmenn tilgang til legehjelp og fremme gode levesett, er grunnleggende for å nå målene. Gode nasjonale helsetjenester for alle, globale systemer for varslings- og beredningsnettverk og deling av kunnskap, er viktig.

Hva gjør Norge bra?

Norge har et velutviklet helsesystem, med god helsedekning for alle innbyggerne. Den gjennomsnittlige levealderen i Norge går opp, få barn dør, det er få trafikkulykker og barn får vaksinene de trenger.

De siste ti årene har det blitt færre som røyker her i landet, og den generelle luftkvaliteten er bra. Det har bidratt veldig positivt på folkehelsen, og blant annet ført til en nedgang i antall mennesker som dør for tidlig av kreft. Folk rapporterer at de er glade for livet de har, som er et viktig mål for folks psykiske helsetilstand.

Antall fødsler blant unge jenter i alderen 15-19 år, er mye lavere enn tidligere. Delmål 3.7 skal sikre allmenn tilgang til tjenester knyttet til seksuell og reproduktiv helse. Alle elever i Norge får seksualitetsundervisning, det deles ut gratis kondomer og Norge har offentlige systemer for andre prevensjonsmidler og abort.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Størstedelen av nordmenn sier de har det veldig godt, men det er også flere som sier de har det dårligere enn før. Norge skårer dårligere på lykkeindeksen enn de andre nordiske landene, og de siste ti årene har antall selvmord i landet hatt en svak stigende kurve.

Det er store forskjeller mellom fylker og bydeler for forventet levealder i Norge. For eksempel er levealderen høyest på Vestlandet og lavest i Finnmark, Østfold og Hedmark.

Det er opp til 10-12 års forskjell i forventet levealder mellom menn som bor i kommunene med høyest og lavest levealder. For kvinner er tilsvarende forskjell opp til 8-10 år.

Kilde: [FHI, Forventet levealder i Norge](#)

Vi drikker mer alkohol nå enn for 20 år siden, noe som kan føre til store problemer for personen selv og gi store kostnader for samfunnet. Delmål 3.5 sier vi må styrke forebyggingen og behandlingen av rusmiddelmissbruk, blant annet misbruk av narkotiske stoffer og skadelig bruk av alkohol.

FN har kritisert Norge for ikke å gi papirløse flyktninger rett til lik helsehjelp som resten av befolkningen.

Delmål 3.1 Innen 2030 redusere mødredødeligheten i verden til under 70 per 100 000 levendefødte

Delmål 3.2 Innen 2030 få slutt på dødsfall som kan forhindres blant nyfødte og barn under fem år, med et felles mål for alle land om å redusere dødeligheten blant nyfødte til høyst 12 per 1 000 levendefødte og til høyst 25 per 1 000 levendefødte blant barn under fem år

Delmål 3.3 Innen 2030 stanse epidemiene av aids, tuberkulose, malaria og neglisjerte tropiske sykdommer, og bekjempe hepatitt, vannbårne sykdommer og andre smittsomme sykdommer

Delmål 3.4 Innen 2030 redusere prematur dødelighet forårsaket av ikke-smittsomme sykdommer med en tredel gjennom forebygging og behandling, og fremme mental helse og livskvalitet

Delmål 3.5 Styrke forebygging og behandling av rusmiddelmisbruk, blant annet misbruk av narkotiske stoffer og skadelig bruk av alkohol

Delmål 3.6 Innen 2030 halvere antall dødsfall og skader i verden forårsaket av trafikkulykker

Delmål 3.7 Innen 2030 sikre allmenn tilgang til tjenester knyttet til seksuell og reproduktiv helse, inkludert familieplanlegging og tilhørende informasjon og opplæring, og sikre at reproduktiv helse innarbeides i nasjonale strategier og programmer

Delmål 3.8 Oppnå allmenn dekning av helsetjenester, inkludert ordninger som beskytter mot økonomiske konsekvenser, og allmenn tilgang til grunnleggende og gode helsetjenester og trygge, virksomme og nødvendige medisiner og vaksiner av god kvalitet og til en overkommelig pris

Delmål 3.9 Innen 2030 betydelig redusere antall dødsfall og sykdomstilfeller forårsaket av farlige kjemikalier og forurenset luft, vann og jord

Delmål 3.a Styrke gjennomføringen av Verdens helseorganisasjons rammekonvensjon om forebygging av tobakksskader i alle land

Delmål 3.b Støtte forskning og utvikling av vaksiner og medisiner mot smittsomme og ikke-smittsomme sykdommer som primært rammer utviklingsland, sørge for tilgang til nødvendige medisiner og vaksiner til en overkommelig pris. Utviklingslandenes rett til fullt ut å anvende bestemmelsene som gjelder adgangen til å verne om folkehelsen og særlig sørge for tilgang til medisiner for alle, er bekreftet i avtalen om handelsrelaterte aspekter ved immaterielle rettigheter

Delmål 3.c Oppnå betydelig økt finansiering av helsetjenester og rekruttering, utvikling og opplæring av helsepersonell i utviklingsland, særlig i de minst utviklede landene og små utviklingsøystater, og arbeide for at slikt personell blir værende i landene

Delmål 3.d Styrke kapasiteten i alle land, særlig i utviklingsland, for tidligvarsling, risikoredusering og håndtering av nasjonale og globale helserisikoer

Mål 4: God utdanning

- Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Utdanning er en grunnleggende menneskerettighet. I dag går nesten alle barn og unge i Norge på skolen, og i verden går veldig mange flere på skole enn for bare få tiår siden. Før 2020 gikk ni av ti barn på skolen, men koronapandemien ble ødeleggende og flere unge mistet utdanningstilbudet.

Til tross for dette, kan fremdeles 763 millioner mennesker i verden fortsatt ikke lese eller skrive, hvorav to tredeler er kvinner. Inkluderende opplæring av god kvalitet for alle, er en av de viktigste byggesteinene for velstand, helse og likeverd i alle samfunn.

Utdanning er nøkkelen til utvikling, og åpner en verden av muligheter som gjør at hver enkelt av oss kan bidra til et bærekraftig samfunn. Mål 4 omhandler ikke bare retten til skolegang, men også at en får gode lærere og kvalitet i undervisningen – hele veien fra barneskolen til universitetet.

Hva gjør Norge bra?

Norge har et relativt godt utdanningssystem, som gir alle barn lik rett til gratis skolegang. Vi har også gode stipend- og finansieringsordninger gjennom Lånekassen, som gjør høyere utdanning lettere tilgjengelig for alle.

Ca. fire av fem barn som avsluttet grunnskolen i 2018 oppnådde grunnleggende kompetanse i lesing og regning. En utfordring med disse tallene, er at de er fra tiden før pandemien. Det kan dermed være større endringer nå. Delmål 4.2 handler om at jenter og gutter skal ha mulighet for god og tidlig utvikling og omsorg, og tilgang til førskole, slik at de er forberedt på å begynne i grunnskolen. De siste tallene viser at 97 prosent av barna som skal starte grunnskolen året etter, er på organisert utdanning.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Selv om bærekraftig utvikling (delmål 4.7) har blitt en viktig del av fagfornyelsen og den nye lærerplanen i skolen, mangler fortsatt lærerutdanningen en tilpasset opplæring i hvordan man underviser i bærekraftig utvikling.

Det er store kjønnsforskjeller på høyere og yrkesfaglig utdanning i Norge. 45,9 prosent av kvinner 19-24 år deltar i høyere utdanning, men bare 29,4 prosent av menn gjør det samme. 21,4 prosent av menn 15-24 år tar teknisk eller yrkesfaglig utdanning, men bare 13,2 prosent av kvinner gjør det samme.

Elever i Norge har for dårlige prestasjoner i realfag, ifølge den internasjonale rapporten om bærekraftsmålene. Det har blitt mer kunstig intelligens (KI) i samfunnet. Flere mener at Norge er på etterskudd og ønsker klarere retningslinjer i skolen.

Delmål 4.1 Innen 2030 sikre at alle jenter og gutter fullfører gratis og likeverdig grunnskole og videregående opplæring av høy kvalitet som kan gi dem et relevant og reelt læringsutbytte

Delmål 4.2 Innen 2030 sikre alle jenter og gutter mulighet for god tidlig utvikling og omsorg og tilgang til førskole, slik at de er forberedt på å begynne i grunnskolen

Delmål 4.3 Innen 2030 sikre kvinner og menn lik tilgang til god teknisk og yrkesfaglig opplæring og høyere utdanning, inkludert universitetsutdanning, til en overkommelig pris

Delmål 4.4 Innen 2030 oppnå en betydelig økning i antall unge og voksne som har kompetanse, blant annet i tekniske fag og yrkesfag, som er relevant for sysselsetting, anstendig arbeid og entreprenørskap

Delmål 4.5 Innen 2030 avskaffe kjønnsforskjeller i utdanning og opplæring og sikre lik tilgang til alle nivåer innenfor utdanning og yrkesfaglig opplæring for sårbare grupper, inkludert personer med nedsatt funksjonsevne, urfolk og barn i utsatte situasjoner

Delmål 4.6 Innen 2030 sikre at all ungdom og en betydelig andel voksne, både kvinner og menn, lærer å lese, skrive og regne

Delmål 4.7 Innen 2030 sikre at alle elever og studenter tilegner seg den kompetansen som er nødvendig for å fremme bærekraftig utvikling, blant annet gjennom utdanning i bærekraftig utvikling og livsstil, menneskerettigheter, likestilling, fremme av freds- og ikkevoldskultur, globalt borgerskap og verdsetting av kulturelt mangfold og kulturens bidrag til bærekraftig utvikling

Delmål 4.a Etablere og oppgradere utdanningstilbud som er barnevennlige, og som ivaretar hensynet til kjønnsforskjeller og til personer med nedsatt funksjonsevne og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsmiljø for alle

Delmål 4.b Innen 2020 oppnå en vesentlig økning globalt i antall stipender som er tilgjengelige for studenter fra utviklingsland, særlig de minst utviklede landene, små utviklingsøystater og afrikanske land, for å gi dem tilgang til høyere utdanning, blant annet yrkesfaglig opplæring og programmer for informasjons- og kommunikasjonsteknologi, teknikk, ingeniørfag og vitenskap, både i andre utviklingsland og i utviklede land

Delmål 4.c Innen 2030 oppnå en vesentlig økning i antall kvalifiserte lærere, blant annet gjennom internasjonalt samarbeid om lærerutdanning i utviklingsland, særlig i de minst utviklede landene og i små utviklingsøystater

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 5: Likestilling mellom kjønnene

- Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Verden er langt mer likestilt enn for få tiår siden. Andelen kvinner som deltar i politikk og næringsliv øker, men det er fremdeles langt flere menn enn kvinner i maktposisjoner.

Fattigdom er ofte tett knyttet til diskriminerende lover og sosiale normer som fører til at kvinner får dårligere økonomi og færre muligheter til å bestemme over egne liv. Mange kvinner er økonomisk avhengig av partneren sin, noe som fører til en skeiv maktbalanse i hjemmet og i samfunnet. Likestilling handler om en rettferdig fordeling av makt, innflytelse og ressurser. Å leve et fritt liv uten vold og diskriminering er en grunnleggende menneskerettighet og er avgjørende for utvikling av menneskene og for samfunnet.

Politisk, økonomisk og sosial likestilling mellom kjønnene bidrar til en positiv utvikling på alle plan. Likestilling og kvinners rettigheter er et gjennomgående tema i bærekraftsmålene, og det er helt essensielt for å kunne nå alle FNs bærekraftsmål innen 2030.

Hva gjør Norge bra?

I Norge har vi en høy grad av likestilling sammenlignet med mange andre land. Foreldrepermisjon og barnehager gjør at kvinner deltar mer i arbeidslivet. Det er relativt få (11 i 2020) som blir tvunget til å gifte seg eller gå igjennom kvinnelig omskjæring (kjønnslemllestelse).

Det er nesten likestilling mellom kjønnene for husholds- og omsorgsarbeid, og andelen representanter på Stortinget. Kvinner har allmenn rett til seksuell og reproduktiv helse, og har rett til eierskap og kontroll over jord og annen form for eiendom. Det er Kulturdepartementet som har ansvaret for å koordinere arbeidet med målet i Norge.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Vold mot kvinner er en utfordring i Norge. Én av fem norske kvinner rapporterer å ha blitt voldtatt minst én gang, og det er svært få voldtektspersoner som blir dømt. I 2021 var det 53 768 overnattingsdøgn på krisesentre i landet.

Kvinner har gjennomsnittlig lavere lønn enn menn. Det er flere kvinner som jobber deltid, og kvinner som jobber fulltid tjener bare 88 % av lønnen for menn som også jobber fulltid. Det er bare en tredel av lederne som er kvinner.

Det har historisk sett vært menn som har hatt mest politisk makt over samfunnet. Det har blitt en bedring, men det er bare:

- 36,7 prosent kvinnelige ordførere (2023-2027)
- 40,6 prosent kvinnelige kommunestyrerepresentanter og fylkestingsmedlemmer (2023-2027)
- 45 prosent kvinnelige stortingsrepresentanter (2021-2025)

Delmål 5.1 Få slutt på alle former for diskriminering av jenter og kvinner i hele verden

Delmål 5.2 Avskaffe alle former for vold mot alle jenter og kvinner både i offentlig og privat sfære, inkludert menneskehandel, seksuell utnyttning og andre former for utnyttning

Delmål 5.3 Avskaffe all skadelig praksis, som barneekteskap, tidlige ekteskap og tvangsekteskap, og kjønnslemlestelse

Delmål 5.4 Anerkjenne og verdsette ubetalt omsorgs- og husholdsarbeid gjennom offentlige tjenester, infrastruktur og sosialpolitikk, og fremme delt ansvar i husholdet og familien, alt etter hva som passer i det enkelte land

Delmål 5.5 Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivåer der beslutninger tas, i det politiske, det økonomiske og det offentlige liv

Delmål 5.6 Sikre tilgang til god seksuell og reproduktiv helse og reproduktive rettigheter for alle, i samsvar med handlingsprogrammet fra den internasjonale konferansen om befolkning og utvikling, handlingsplanen fra Beijing og sluttdokumentene fra deres respektive tilsynskonferanser

Delmål 5.a Iverksette reformer for å gi kvinner lik rett til økonomiske ressurser, mulighet til å eie og kontrollere jord og andre former for eiendom samt tilgang til finansielle tjenester, arv og naturressurser, i samsvar med nasjonal lovgivning

Delmål 5.b Styrke bruken av muliggjørende teknologi, særlig informasjons- og kommunikasjonsteknologi, for å styrke kvinners stilling i samfunnet

Delmål 5.c Vedta og styrke god politikk og vedta gjennomførbar lovgivning for å fremme likestilling og styrke jenters og kvinners stilling på alle nivåer i samfunnet

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 6: Rent vann og gode sanitærforhold

- Sikre bærekraftig vannforvaltning, tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Rent vann er kanskje den viktigste forutsetningen for god helse. Hele 1 av 4 personer i verden har ikke tilgang til trygge drikkevannskilder. Enda flere mangler toalett og ordentlige sanitære forhold.

Ikke bare er det nedverdiggende og ubehagelig å ikke ha mulighet til å gå på do, men det er også stor sjanse for spredning av farlige sykdommer når man ikke har mulighet til å ivareta god hygiene.

Det finnes nok ferskvann i verden hvis vi forvalter det på riktig måte, men økonomi og manglende infrastruktur står i veien for at alle skal få tilgang. I tillegg fører befolkningsvekst og klimaendringer til at vannmangelen øker flere steder. Derfor er det viktig at vi beskytter de drikkevannskildene vi har, og at vi investerer i nye vann- og sanitæranlegg i regionene der disse mangler.

Hva gjør Norge bra?

I hovedsak har alle tilgang til rent vann til drikke, personlig hygiene og gode toalettforhold i Norge. Vannkvaliteten er god, men Norge har utfordringer knyttet til forurensing og rensing av avløpsvann.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Norge må reparere gamle vannledninger og -nett slik at kvaliteten på drikkevannet holder seg god og rørene ikke lekker. I gjennomsnitt lekker 30 prosent av vannet ut før det når forbrukeren. Det samme gjelder gamle kloakkavløp. Norge må også få bedre reservevannkilder.

Vi må gjøre mer for å beskytte våtmarksområder, myrer og økosystemer med ferskvann. I Norge er 35 prosent av innsjøer og elver forurenset eller skadet.

Delmål 6.1 Innen 2030 sørge for likeverdig tilgang til trygt drikkevann til en overkommelig pris for alle

Delmål 6.2 Innen 2030 sørge for tilgang til tilstrekkelige og likeverdige sanitær-, hygiene- og toalettforhold for alle, med særlig vekt på behovene til jenter og kvinner og personer i utsatte situasjoner

Delmål 6.3 Innen 2030 sørge for bedre vannkvalitet ved å redusere forurensning, avskaffe avfallsdumping og mest mulig begrense utslipp av farlige kjemikalier og materialer, halvere andelen ubehandlet spillvann og i vesentlig grad øke gjenvinning og trygg ombruk på verdensbasis

Delmål 6.4 Innen 2030 betydelig bedre utnyttelsen av vann i alle sektorer og sikre bærekraftig uttak av og tilgang til ferskvann for å avhjelpe vannmangel og i vesentlig grad redusere antall personer som rammes av vannmangel

Delmål 6.5 Innen 2030 innføre en integrert forvaltning av vannressurser på alle nivåer, blant annet gjennom samarbeid over landegrensene der det er aktuelt

Delmål 6.6 Innen 2020 verne og gjenopprette vannrelaterte økosystemer, inkludert fjell, skoger, våtmarker, elver, vannførende bergarter og innsjøer

Delmål 6.a Innen 2030 utvide det internasjonale samarbeidet og støtten til å bygge opp kapasitet i utviklingsland innenfor virksomhet og programmer knyttet til vann- og sanitærforhold, blant annet teknologi for vannoppsamling, avsalting, effektiv bruk av vannressurser, behandling av avløpsvann, gjenvinning og ombruk

Delmål 6.b Støtte og styrke lokalsamfunnenes medvirkning for å bedre forvaltningen av vann- og sanitærforhold

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 7: Ren energi til alle

- Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris for alle

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Bærekraftsmål 7 handler om at alle mennesker skal ha tilgang til energi. Energien skal være pålitelig, bærekraftig, moderne, og ikke altfor dyr.

I Norge er vi i en prosess der vi forsøker å omgjøre all energien vi bruker fra fossil energi til fornybar energi. Dette gjør vi fordi det er mer klimavennlig og støtter opp om målene i Parisavtalen. I motsetning til Norge har mange land i Afrika, Asia og Sør-Amerika nok med å i det hele tatt produsere strøm til befolkningene sine, uavhengig om den er fossil eller fornybar.

Hva gjør Norge bra?

I Norge er alle delmålene i mål nummer 7 så godt som oppnådd ifølge Regjeringen. Alle i Norge har tilgang til pålitelig og moderne energi. Hele 73 prosent av Norges totale energiforbruk kommer fra fornybar energi (inkludert transport), og Regjeringen jobber med å øke dette tallet.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Norge må jobbe for å gjøre overgangen fra fossilt brennstoff til fornybar energi enklere og raskere. Vi må også øke energieffektiviteten, og bli flinkere til å spare på strømmen om vi skal nå bærekraftsmål 7. Strømbehovet i Norge forventes å øke når industri og transport også elektrifiseres.

Sivilsamfunnsorganisasjoner kritiserer Norge for å fortsette jakten på nye gass- og oljefelt, og for å bygge ut transportinfrastrukturen uten å tenke på behovet for mer energi som følge av dette.

Delmål 7.1 Innen 2030 sikre allmenn tilgang til pålitelige og moderne energitjenester til en overkommelig pris

Delmål 7.2 Innen 2030 øke andelen fornybar energi i verdens samlede energiforbruk betydelig

Delmål 7.3 Innen 2030 få forbedringen av energieffektivitet på verdensbasis til å gå dobbelt så fort

Delmål 7.a Innen 2030 styrke det internasjonale samarbeidet for å lette tilgangen til forskning og teknologi på området ren energi, inkludert fornybar energi, energieffektivisering og avansert og renere teknologi for fossilt brensel, og fremme investeringer i energiinfrastruktur og teknologi for ren energi

Delmål 7.b Innen 2030 bygge ut infrastruktur og oppgradere teknologi for å tilby moderne og bærekraftige energitjenester til alle innbyggere i utviklingsland, særlig i de minst utviklede landene, små utviklingsøystater og kystløse utviklingsland, i samsvar med landenes respektive støtteprogram

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

- Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Omtrent halvparten av verdens befolkning tjener så dårlig at ikke de kan leve av lønnen sin. Å skape arbeidsplasser av god kvalitet er en stor utfordring for alle land fram mot 2030.

For å utrydde fattigdom og bekjempe ulikhet i verden må alle ha jobber. For at det skal kunne skje må vi skape en rettferdig økonomisk vekst og nye arbeidsplasser. Det betyr at vi må inkludere de unge i arbeidsmarkedet, sørge for et forutsigbart og trygt arbeidsliv, legge til rette for å få flere kvinner i arbeid og redusere uformelt og svart arbeid.

Hva gjør Norge bra?

Norsk arbeidsliv er blant de mest produktive i verden, og Norge har i stor grad lyktes med å fremme entreprenørskap og innovasjon. Lover og regler sikrer arbeidstakernes rettigheter. Rundt 76 prosent av alle mellom 20 og 66 år har en jobb å gå til.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Norge må gjøre mer for å hindre at unge mennesker ikke faller ut av skole og arbeidsliv. Vi må også finne ut hvordan vi skal ha økonomisk vekst på en bærekraftig måte, og få ned utslippene av klimagasser. Sivilsamfunnsorganisasjoner mener at miljø- og arbeidsrettigheter ikke alltid ivaretas når Norge inngår handelsavtaler med andre land. De mener også at Norge må gjøre mer for å styrke mulighetene til ungdom og marginaliserte grupper til å komme seg i arbeid.

Delmål 8.1 Opprettholde en økonomisk vekst per innbygger som er i samsvar med forholdene i de respektive landene, og spesielt en vekst i bruttonasjonalproduktet på minst 7 prosent per år i de minst utviklede landene

Delmål 8.2 Øke den økonomiske produktiviteten gjennom diversifisering, teknologisk fremgang og innovasjon, blant annet med vekt på lønnsomme og arbeidsintensive sektorer

Delmål 8.3 Fremme en utviklingsrettet politikk som støtter produktive aktiviteter, opprettelse av anstendige arbeidsplasser, entreprenørskap, kreativitet og innovasjon, og stimulere til formalisering av og vekst i antallet svært små, små og mellomstore bedrifter, blant annet ved å gi dem tilgang til finansielle tjenester

Delmål 8.4 Til og med 2030 gradvis å bedre utnyttelsen av globale ressurser innenfor forbruk og produksjon, og arbeide for å oppheve koblingen mellom økonomisk vekst og miljøødeleggelse, i samsvar med det tiårige handlingsprogrammet for bærekraftig forbruk og produksjon, der de utviklede landene går foran

Delmål 8.5 Innen 2030 oppnå full og produktiv sysselsetting og anstendig arbeid for alle kvinner og menn, inkludert ungdom og personer med nedsatt funksjonsevne, og oppnå lik lønn for likt arbeid

Delmål 8.6 Innen 2020 betydelig redusere andelen unge som verken er i arbeid, under utdanning eller opplæring

Delmål 8.7 Iverksette umiddelbare og effektive tiltak for å avskaffe tvangsarbeid, få slutt på moderne slaveri og menneskehandel og sikre at de verste formene for barnearbeid – inkludert rekruttering og bruk av barnesoldater – forbyes og avskaffes, og innen 2025 avskaffe alle former for barnearbeid

Delmål 8.8 Beskytte arbeiderrettigheter og fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere, inkludert arbeidsinnvandrere og særlig kvinnelige innvandrere, og arbeidstakere i et usikkert arbeidsforhold

Delmål 8.9 Innen 2030 utarbeide og iverksette politikk for å fremme en bærekraftig turistnæring som skaper arbeidsplasser og fremmer lokal kultur og lokale produkter

Delmål 8.10 Styrke nasjonale finansinstitusjoners evne til å utvide tilgangen til og stimulere til bruk av bank- og forsikringstjenester og finansielle tjenester for alle

Delmål 8.a Øke støtten til handelsrettet bistand («Aid for Trade») til utviklingsland, særlig til de minst utviklede landene, blant annet gjennom det styrkede, integrerte rammeverket for handelsrelatert faglig bistand til de minst utviklede landene (EIF)

Delmål 8.b Innen 2020 utvikle og iverksette en global strategi for sysselsetting av ungdom og innføre «The Global Jobs Pact» utviklet i Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO)

Mål 9: Industri, innovasjon og infrastruktur

- Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Infrastruktur er den underliggende strukturen som må være på plass for at et samfunn skal fungere. Investeringer i transport, vanningsystemer, energi og informasjonsteknologi må på plass for å få til bærekraftig utvikling.

Vi må finne måter å øke ulike lands potensiale for bærekraftig utvikling og vekst. Utdanning og helsetilbud må forbedres, samtidig som det satses mer på teknologi og vitenskap.

Hva gjør Norge bra?

I Norge er infrastruktur som veier, energi og informasjonsteknologi godt utbygd. For eksempel har 100 prosent av befolkningen mobildekning for 4G-nettet, og det første 5G-nettet åpnet i mars 2020. Norge har også støtteordninger som bidrar til innovasjon i næringslivet.

Hva gjør Norge ikke så bra?

En utfordring Norge har er å gjøre industrien mer bærekraftig og klimavennlig. Norge jobber for å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. For å få til det må Norge investere mer i forskning og teknologi for å få til det såkalte grønne skiftet.

Sivilsamfunnsorganisasjoner peker på at transport av varer i Norge må bli mer bærekraftig, og at vi må bli flinkere til å utdanne spesialisert helsepersonell og forskere i Norge.

Delmål 9.1 Utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet, inkludert regional og grensekryssende infrastruktur, for å støtte økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkommelig pris og likeverdig tilgang for alle

Delmål 9.2 Fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og næringsutvikling, og innen 2030 øke industriens andel av sysselsetting og bruttonasjonalprodukt betydelig, i tråd med forholdene i de respektive landene, og doble industriens andel av sysselsetting og bruttonasjonalprodukt i de minst utviklede landene

Delmål 9.3 Øke tilgangen til finansielle tjenester, inkludert rimelig kreditt, for små industribedrifter og andre bedrifter, særlig i utviklingsland, og styrke disse bedriftenes posisjon og integrere dem i verdikjeder og markeder

Delmål 9.4 Innen 2030 oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med mer effektiv bruk av ressurser og mer utstrakt bruk av rene og miljøvennlige teknologiformer og industriprosesser, der alle land gjør en innsats etter egen evne og kapasitet

Delmål 9.5 Styrke vitenskapelig forskning og oppgradere teknologien i næringslivssektorene i alle land, særlig i utviklingsland, blant annet ved –innen 2030 – å stimulere til innovasjon, betydelig øke antallet ansatte (per million innbyggere) innenfor forsknings- og utviklingsvirksomhet og betydelig øke bevilgningene til offentlig og privat forskning og utvikling

Delmål 9.a Legge til rette for bærekraftig utvikling av infrastrukturen i utviklingsland ved å øke den finansielle, teknologiske og faglige bistanden til afrikanske land, de minst utviklede landene, kystløse utviklingsland og små utviklingsøystater

Delmål 9.b Støtte nasjonal utvikling av teknologi, forskning og innovasjon i utviklingsland, blant annet ved å sikre politiske rammevilkår som fremmer mangfold i næringslivet og gir handelsvarer en merverdi

Delmål 9.c Øke tilgangen til informasjons- og kommunikasjonsteknologi betydelig og arbeide for at de minst utviklede landene får allmenn og rimelig tilgang til internett innen 2020

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 10: Mindre ulikhet

- Redusere ulikhet i og mellom land

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Bærekraftsmål 10 har som mål å redusere ulikheten i og mellom land. Økonomisk vekst har bidratt til at flere land har blitt rikere, men ikke automatisk ført til mindre fattigdom eller mer likhet. Covid-19-pandemien har forverret eksisterende ulikheter mellom land.

For å redusere ulikhet i og mellom land må ressursene i et land fordeles rettfærdig. De fattigste og de marginaliserte gruppene må gis muligheter slik at de kan skape seg bedre levekår. Viktige tiltak er lik tilgang til skole, helsehjelp, gode skattesystemer og regler som stopper diskriminering.

Hva gjør Norge bra?

I Norge er det generelt små lønnsforskjeller sammenlignet med de fleste andre land. Vi har lav arbeidsledighet, og vi har ordninger som hjelper arbeidsledige, syke og uføre som gjør at forskjellene ikke blir for store. Vi har et skattesystem som utjevner forskjeller. Norge scorer også høyt når det gjelder likestilling.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Selv om den økonomiske ulikheten i Norge er lav sammenliknet med andre land, har forskjellene mellom fattig og rik økt siden 1980-tallet. Utviklingen i ulikhet har i stor grad vært drevet av inntektsutviklingen blant de rikeste, og i liten grad blitt påvirket av endringer i fordelingen av lønnsinntekt blant arbeidstakerne.

I 2021 tilhørte i alt 11,3 prosent av barna i Norge en husholdning med vedvarende lave husholdningsinntekter.

Delmål 10.1 Innen 2030 oppnå en gradvis og varig inntektsøkning for de fattigste 40 prosentene av befolkningen som er raskere enn økningen for det nasjonale gjennomsnittet

Delmål 10.2 Innen 2030 sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status

Delmål 10.3 Sikre like muligheter og redusere forskjeller i levekår, blant annet ved å avskaffe diskriminerende lover, politikk og praksis og ved å fremme lovgivning, politikk og tiltak som er egnet til å nå dette målet

Delmål 10.4 Vedta politikk, særlig når det gjelder skatter og avgifter, lønn og sosialomsorg, med sikte på å oppnå en gradvis utjevning av forskjeller

Delmål 10.5 Bedre reguleringen av og tilsynet med globale finansmarkeder og finansinstitusjoner, og styrke gjennomføringen av regelverket

Delmål 10.6 Sikre at utviklingslandene blir bedre representert og får større grad av medbestemmelse i beslutningsprosessene i globale finansinstitusjoner, slik at institusjonene fungerer bedre og blir mer pålitelige, ansvarlige og legitime

Delmål 10.7 Legge til rette for migrasjon og mobilitet i ordnede, trygge, regulerte og ansvarlige former, blant annet ved å føre en planmessig og godt forvaltet migrasjonspolitikk

Delmål 10.a Gjennomføre prinsippet om særbehandling og differensiert behandling av utviklingsland, særlig de minst utviklede landene, i samsvar med avtaler inngått med Verdens handelsorganisasjon

Delmål 10.b Stimulere til offentlig utviklingsbistand og kapitalflyt, blant annet direkte utenlandske investeringer, til statene der behovet er størst, særlig de minst utviklede landene, afrikanske land, små utviklingsøystater og kystløse utviklingsland, i samsvar med landenes egne planer og programmer

Delmål 10.c Innen 2030 redusere transaksjonsgebyrene til under 3 prosent ved pengeoverføringer fra migranter til hjemlandet og avskaffe overføringsordninger med gebyrer som overstiger 5 prosent

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn

- Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Mer enn halvparten av verdens befolkning bor i dag i byer, og andelen kommer trolig til å øke til 60 prosent i 2030. Byene fungerer som møteplasser for handel, kultur, innovasjon og sosial samhandling. Samtidig står byene for 75 prosent av alle klimagassutslipp og slumområder hindrer gode levekår.

På sitt beste sørger byer for at mennesker kan leve gode liv og utvikle seg økonomisk og sosialt. På den andre siden vokser mange byer fortere enn tilbudet av arbeidsplasser og boliger. Dette fører til utvikling av slumområder med dårlige boforhold og manglende tjenester. Vi må lage bærekraftige byer som gir tilgang til grunnleggende tjenester som energi, boliger og transport. Vi må få på plass god nok avfallshåndtering, redusere forurensning og ikke sløse med ressursene.

Hva gjør Norge bra?

I Norge bor rundt 80 prosent av befolkningen i byer og tettsteder, og de fleste har tilgang til vann, veier, tjenester, energi og søppelhåndtering. Det er svært få hjemløse, og de fleste opplever byene sine som trygge. Norge har mindre luftforurensning enn mange andre europeiske byer, og i 2020 var 50 prosent av alle nye biler som ble kjøpt elektriske.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Norge må jobbe med å lage god nok infrastruktur inn til de byene som vokser, og sørge for at flere har råd til å bo i byene. Investeringer i kollektivtransport og bedre regulering av bolig- og leiemarkedet er nødvendig.

Vi må også jobbe med å bedre luftkvaliteten enkelte steder, og ta bedre vare på naturen. Ifølge ikke-statlige organisasjoner mangler Norge en helhetlig strategi for å oppnå mål 11. Kommunene har fått mange oppgaver uten finansiering eller tydelige retningslinjer. Det har ofte ført til miljøødeleggelser.

Delmål 11.1 Innen 2030 sikre at alle har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger og grunnleggende tjenester til en overkommelig pris, og bedre forholdene i slumområder

Delmål 11.2 Innen 2030 sørge for at alle har tilgang til trygge, tilgjengelige og bærekraftige transportsystemer til en overkommelig pris og bedre sikkerheten på veiene, særlig ved å legge til rette for kollektivtransport og med særlig vekt på behovene til personer i utsatte situasjoner, kvinner, barn, personer med nedsatt funksjonsevne og eldre

Delmål 11.3 Innen 2030 styrke inkluderende og bærekraftig urbanisering og muligheten for en deltakende, integrert og bærekraftig samfunnsplanlegging og forvaltning i alle land

Delmål 11.4 Styrke innsatsen for å verne og sikre verdens kultur- og naturarv

Delmål 11.5 Innen 2030 oppnå en betydelig reduksjon i antall dødsfall og antall personer som rammes av katastrofer, inkludert vannrelaterte katastrofer, og i betydelig grad minske de direkte økonomiske tapene i verdens samlede bruttonasjonalprodukt som følge av slike katastrofer, med vekt på å beskytte fattige og personer i utsatte situasjoner

Delmål 11.6 Innen 2030 redusere byenes og lokalsamfunnenes negative påvirkning på miljøet (målt per innbygger), med særlig vekt på luftkvalitet og avfallshåndtering i offentlig eller privat regi

Delmål 11.7 Innen 2030 sørge for at alle, særlig kvinner og barn, eldre og personer med nedsatt funksjonsevne, har tilgang til trygge, inkluderende og tilgjengelige grøntområder og offentlige rom

Delmål 11.a Støtte positive økonomiske, sosiale og miljømessige forbindelser mellom byområder, omland og spredtbygde områder ved å styrke nasjonale og regionale planer

Delmål 11.b Innen 2020 oppnå en betydelig økning i antall byer og lokalsamfunn som vedtar en integrert politikk og gjennomfører planer med sikte på inkludering, bedre ressursbruk, begrensning av og tilpasning til klimaendringer samt evne til å stå imot og håndtere katastrofer, og dessuten utvikle og iverksette et helhetlig system for risikostyring og katastrofehandtering på alle nivå, i tråd med Sendai-rammeverket for katastrofeberedskap for 2015–2030

Delmål 11.c Bistå de minst utviklede landene med å oppføre bærekraftige og solide bygg ved bruk av lokale materialer, blant annet gjennom økonomisk og faglig bistand

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

- Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Bærekraftig forbruk og produksjon handler om å gjøre mer med mindre ressurser. I dag forbraker vi mye mer enn hva som er bærekraftig for kloden. For eksempel går en tredjedel av maten som blir produsert bort, uten å bli spist.

For å sikre gode levekår for nåværende og fremtidige generasjoner må også hver enkelt forbruker endre livsstil. Det innebærer å minske ressursbruken, miljøødeleggelsen og klimautslippene som et samfunn og som enkeltperson. På sikt vil dette føre til økonomisk vekst, begrense klimaendringer og øke livskvaliteten til mennesker på jorda.

Hva gjør Norge bra?

I Norge er vi relativt gode på å levere metall, glass og papir til gjenvinning. Vi har også gode panteordninger for resirkulering av flasker og bokser.

Norge har også klart å redusere matsvinn gjennom frivillige tiltak i flere ledd i verdikjeden. Likevel tyder det på at sterkere tiltak må til for å nå målet om å redusere matsvinn med 50 prosent.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Norges største utfordring er at vi er ett av landene med verdens høyeste forbruk per innbygger. Hadde hele verdens befolkning hatt samme forbruksnivå som oss, ville vi hatt behov for 3,4 jordkloder.

Hovedårsaken til vårt høye og økende forbruk er at vi bytter ut produkter lenge før det er nødvendig. Norge henger generelt etter i omstillingen til en såkalt sirkulær økonomi, der ressurser og produkter repareres, gjenbrukes og resirkuleres.

Delmål 12.1 Gjennomføre det tiårige handlingsprogrammet for bærekraftig forbruk og produksjon ved at alle land deltar, men slik at de utviklede landene går foran, samtidig som det tas hensyn til utviklingslandenes utviklingsnivå og muligheter

Delmål 12.2 Innen 2030 oppnå bærekraftig forvaltning og effektiv bruk av naturressurser

Delmål 12.3 Innen 2030 halvere matsvinn per innbygger på verdensbasis, både i detaljhandelen og blant forbrukere, og redusere svinn i produksjons- og forsyningskjeden, inkludert svinn etter innhøsting

Delmål 12.4 Innen 2020 oppnå en mer miljøvennlig forvaltning av kjemikalier og alle former for avfall gjennom hele livssyklusen, i samsvar med internasjonalt vedtatte rammeverk, og betydelig redusere utslipp av kjemikalier og avfall til luft, vann og jord for mest mulig å begrense skadevirkningene for folkehelsen og for miljøet

Delmål 12.5 Innen 2030 redusere avfallsmengden betydelig gjennom forebygging, reduksjon, materialgjenvinning og ombruk

Delmål 12.6 Stimulere selskaper, særlig store og flernasjonale selskaper, til å ta i bruk bærekraftige metoder og integrere informasjon om egen bærekraft i sine rapporteringsrutiner

Delmål 12.7 Fremme bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser, i samsvar med de enkelte landenes politikk og prioriteringer

Delmål 12.8 Innen 2030 sikre at alle mennesker i hele verden har relevant informasjon om og forståelse av bærekraftig utvikling og et levesett som er i harmoni med naturen

Delmål 12.a Støtte utviklingslandene i å styrke deres vitenskapelige og tekniske kapasitet til å innføre mer bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre

Delmål 12.b Utvikle og innføre metoder for å måle effekten av bærekraftig reiseliv som skaper arbeidsplasser og fremmer lokal kultur og lokale produkter

Delmål 12.c Redusere ineffektive subsidier til fossilt brensel ved å fjerne markedsvridninger som oppmuntrer til overforbruk, i samsvar med nasjonale forhold, blant annet ved å legge om skatter og avgifter og avvikle skadelige subsidier der de finnes, slik at konsekvensene for miljøet avdekkes, og samtidig fullt ut ta hensyn til utviklingslandenes særlige behov og situasjon og begrense eventuelle negative konsekvenser for deres utvikling mest mulig og på en måte som beskytter de fattige og de berørte lokalsamfunnene

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 13: Stoppe klimaendringene

- Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem (basert på en erkjennelse av at FNs rammekonvensjon om klimaendring er det viktigste internasjonale og mellomstatlige forumet for forhandlinger om globale tiltak mot klimaendringer)

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Klimaendringer er en reell og ubestridelig trussel mot hele sivilisasjonen vår. Klimagassutslipp per person går nedover, men endringene til nå er ikke store nok til å nå målene i 2030.

Den globale gjennomsnittstemperaturen har steget omtrent 1 °C siden før-industriell tid, i tillegg fortsetter havnivået å stige. De fattigste rammes hardest. Land har levert nasjonale planer for å redusere klimagassutslipp, men de er ikke omfattende nok.

Klimaendringer er et globalt spørsmål og kjenner ingen landegrenser. Det er viktig å begrense økningen av gjennomsnittstemperaturen til 1,5 °C dersom verden ønsker å slippe katastrofale konsekvenser i fremtiden. Vi må finne globale løsninger på en rekke områder. I tillegg til å kutte i utslipp og fange og lagre CO₂, må det satses mer på fornybar energi, nye industrielle systemer og endring i infrastruktur. Vi må også investere i å verne, tilpasse oss og begrense skadeomfanget.

Hva gjør Norge bra?

Norge har økt CO₂-avgiften. Myndighetene har også redusert avgifter knyttet til klimavennlige alternativer, slik som på bruk og kjøp av elbiler, og innen resirkulering.

Den norske regjeringen la frem en handlingsplan i 2021, som beskriver hvordan Norge skal endre seg for å nå klimamålene innen 2030. Norge har som mål å bli et lavutslippssamfunn innen 2050, og redusere egne klimagassutslipp med 90-95 prosent sammenliknet med utslippsnivået i år 1990.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Olje- og gassutvinning er det som står for de største klimagassutslippene i Norge, ifølge Miljødirektoratet, med ca. 13 prosent av landets totale utslipp. Men siden Norge er en betydelig eksportør av olje og gass, er vi en mye større bidragsyter til klimaendringene enn våre nasjonale utslipp skulle tilsi. Forbruket av olje og gass gir mye større utslipp enn utvinningen. Norge trenger dermed en mer enhetlig klimapolitikk, med et større ansvar for utslippene som følger av norsk petroleumsekspor.

For å lykkes trenger Norge en handlingsplan for hvordan vi skal fase ut olje- og gassindustrien på en måte som begrenser arbeidsledighet og ivaretar velferdsstaten.

Tilbake til [Innhold](#)

Delmål 13.1 Styrke evnen til å stå imot og tilpasse seg klimarelaterte farer og naturkatastrofer i alle land

Delmål 13.2 Innarbeide tiltak mot klimaendringer i politikk, strategier og planlegging på nasjonalt nivå

Delmål 13.3 Styrke enkeltpersoners og institusjoners evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer og deres evne til tidlig varsling, samt styrke kunnskapen og bevisstgjøringen om dette

Delmål 13.a Gjennomføre forpliktelsene de utviklede landene som er part i FNs rammekonvensjon om klimaendringer, har påtatt seg, for å nå målet om i fellesskap å skaffe 100 milliarder dollar årlig innen 2020 fra alle kilder for å dekke utviklingslandenes behov for å innføre hensiktsmessige klimatiltak og gjennomføre dem på en åpen måte, og fullt ut operasjonalisere Det grønne klimafondet ved at fondet snarest mulig tilføres kapital

Delmål 13.b Fremme mekanismer for å styrke evnen til effektiv klimarelatert planlegging og forvaltning i de minst utviklede landene og små utviklingsøystater, blant annet med vekt på kvinner, ungdom og lokale og marginaliserte samfunn

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 14: Livet i havet

- Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Livet på jorden er avhengig av havet. Temperaturen, kjemien, strømmingene og livet i havet er det som driver de globale systemene som gjør det mulig for menneskene å leve på jorda.

Over halvpartene av oksygenet vi puster inn kommer fra havet. Til tross for viktigheten av havet fortsetter menneskene på jorden å ødelegge det, som medfører at det ikke lenger kan beskytte jorden som det skal.

Ettersom milliarder av mennesker og dyr er avhengig av havet må det gjøres mye mer for å beskytte havet. Bærekraftig bruk av havene i fremtiden må innebære stans av overfiske, hindring av forsøpling og forgiftning, og beskyttelse av sårbare dyr og korallrev.

Hva gjør Norge bra?

Norge har utviklet en reguleringsplan for Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen. Myndighetene har også identifisert viktige områder for biomangfold.

Flere av fiskeartene som blir fisket kommersielt i norske farvann blir regulert på en bærekraftig måte.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Fisketrålere i norske farvann får med seg en del tilleggsfangst de ikke er ute etter. Dette rammer også truede arter.

Norske myndigheter mangler en plan for bevaring av sjøfugl. Norge har ikke nådd det nasjonale målet for en bærekraftig sjøfuglpopulasjon.

Norge mangler et juridisk instrument for opprettelse av beskyttede marine områder i den økonomiske sonen, som ligger utenfor 12 nautiske mil fra land. Det finnes nesten ingen soner der det er forbudt å fiske. Bare en liten andel av korallrevene er noen form for beskyttelse, og det er kun mot bunntråling.

Et annet problem er at den biologisk verdifulle iskantsonen har blitt åpnet opp for olje- og gassvirksomhet. Myndighetene har også tillatt dumping av gruveavfall i norske fjorder de siste årene, noe som ødelegger de lokale økosystemene.

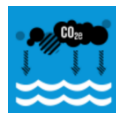
Forurensing av havet langs kysten generelt, fra industri, transport og byer, forblir en stor utfordring.

Delmål 14.1 Innen 2025 forhindre og i betydelig grad redusere alle former for havforurensning, særlig fra landbasert virksomhet, inkludert marin forsøpling og utslipp av næringsalter

Delmål 14.2 Innen 2020 forvalte og beskytte økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte for å unngå betydelig skadevirkninger, blant annet ved å styrke økosystemenes motstandsevne og ved å iverksette tiltak for å gjenoppbygge dem, slik at havene kan bli sunne og produktive

Delmål 14.3 Begrense mest mulig og sørge for håndtering av konsekvensene av havforsuring, blant annet gjennom styrket vitenskapelig samarbeid på alle nivåer

Delmål 14.4 Innen 2020 innføre effektive tiltak for å regulere uttaket av fiskebestandene, få slutt på overfiske og ulovlig, urapportert og uregulert fiske og ødeleggende fiskemetoder, og iverksette vitenskapelig baserte forvaltningsplaner for å gjenoppbygge fiskebestandene på kortest mulig tid, i det minste til de nivåene som kan gi høyest mulig bærekraftig avkastning ut fra bestandenes biologiske særtrekk

Delmål 14.5 Innen 2020 bevare minst 10 prosent av kyst- og havområdene, i samsvar med nasjonal rett og folkeretten og på grunnlag av den beste vitenskapelige kunnskapen som er tilgjengelig

Delmål 14.6 Innen 2020 forby visse former for fiskerisubsidier som bidrar til overkapasitet og overfiske, avskaffe subsidier som bidrar til ulovlig, urapportert og uregulert fiske, og dessuten unngå å innføre nye tilsvarende subsidier, samtidig som man erkjenner at en hensiktsmessig og effektiv særskilt og differensiert behandling av utviklingslandene og de minst utviklede landene bør være en integrert del av Verdens handelsorganisasjons forhandlinger om fiskerisubsidier* *Samtidig som det tas hensyn til de pågående forhandlingene i Verdens handelsorganisasjon, Doha-runden og erklæringen fra ministermøtet i Hongkong.

Delmål 14.7 Innen 2030 sikre at de økonomiske fordelene ved bærekraftig bruk av havets ressurser, blant annet gjennom bærekraftig forvaltning av fiskeri, akvakultur og turistnæring, i større grad kommer små utviklingsøystater og de minst utviklede landene til gode

Delmål 14.a Styrke vitenskapelig kunnskap, bygge opp forskningskapasitet og overføre marin teknologi – og samtidig ta hensyn til kriterier og retningslinjer fra Den mellomstatlige oseanografiske kommisjon for overføring av marin teknologi – med sikte på å bedre tilstanden i havet og øke det marine artsmangfoldets bidrag til utviklingen i utviklingslandene, særlig i små utviklingsøystater og de minst utviklede landene

Delmål 14.b Gi fiskere som driver småskala fiske, tilgang til marine ressurser og markeder

Delmål 14.c Styrke bevaring og bærekraftig bruk av havene og de marine ressursene ved å implementere folkeretten slik den er reflektert i FNs havrettskonvensjon, som utgjør rettsgrunnlaget for bevaring og bærekraftig bruk av havene og de marine ressursene, slik det framgår av punkt 158 i FN-rapporten «The Future We Want»

Mål 15: Livet på land

- Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Mennesker fortsetter med å ødelegge helsen til jordas økosystem på land, som hele jordkloden er avhengig av. Skog dekker 31 prosent av jordas landoverflate, og gir mat og ly til over 80 prosent av alle dyr.

Selv om en rekke land har satt i gang tiltak for å sørge for en mer rettferdig bruk av naturressursene sine, er ikke disse tiltakene gode nok. Alvorlighetsgraden av situasjonen jordkloden befinner seg i krever øyeblikkelig handling, for å stanse tapet av biologisk mangfold og beskytte livsviktige økosystemer

Hva gjør Norge bra?

Vi har et omfattende regelverk for bærekraftig bruk og bevaring av naturen i Norge. Myndighetene har utviklet flere gode strategidokumenter. Stortinget vedtok en nasjonal handlingsplan for naturmangfold i 2016 og Regjeringen jobber med en ny nasjonal handlingsplan for natur som skal legges fram i løpet av 2024.

- 25 prosent av Norges landområder er beskyttet.
- Nesten 100 prosent av skogsområdene i Norge er godkjent av globale skogsertifiseringsordninger.
- 390 vassdrag er beskyttet, og planer for håndtering av vassdragenes økosystemer er på plass.

Norge verner mer av skogen. I 2020 er 5,02 prosent av skogen vernet. I 2010 var det bare 3,5 prosent av skogen som var vernet.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Norge ligger ikke an til å nå bærekraftsmålene om gjenoppretting av tapt natur, og er heller ikke på vei til å kunne nå disse delmålene. Vi er også langt unna å oppfylle målet som er satt for beskyttelse og verning av økosystemer.

Norge prioriterer ofte å utnytte naturens ressurser fremfor å bevare økosystemer og naturmangfoldet. Myndighetene har også blitt kritisert for ikke å ta hensyn til naturen når nye bilveier, hytter og annen infrastruktur planlegges.

Norge har bare vernet 56,8 prosent av landområder som er viktige for biologisk mangfold og 65,5 prosent av ferskvannsområder. Ifølge FNs bærekraftsmål-rapport importerer Norge produkter som bidrar til at andre land ødelegger viktige områder for biologisk mangfold. Disse tre problemene gjør at Norge har store problemer med å nå dette bærekraftsmålet.

Tilbake til *Innhold*

Delmål 15.1 Innen 2020 bevare og gjenopprette bærekraftig bruk av ferskvannsbaserte økosystemer og tjenester som benytter seg av disse økosystemene, på land og i innlandsområder, særlig skoger, våtmarker, fjell og tørre områder, i samsvar med forpliktelser i internasjonale avtaler

Delmål 15.2 Innen 2020 fremme innføringen av en bærekraftig forvaltning av all slags skog, stanse avskoging, gjenopprette forringede skoger, og i betydelig grad øke gjenreising og nyplanting av skog på globalt nivå

Delmål 15.3 Innen 2030 bekjempe ørkenspredning, restaurere forringet land og matjord, inkludert landområder som er rammet av ørkenspredning, tørke og flom, og arbeide for en verden uten landforringelse

Delmål 15.4 Innen 2030 bevare økosystemer i fjellområder, inkludert det biologiske mangfoldet der, slik at de skal bli bedre i stand til å bidra til en bærekraftig utvikling

Delmål 15.5 Iverksette umiddelbare og omfattende tiltak for å redusere ødeleggelsen av habitater, stanse tap av biologisk mangfold og innen 2020 verne truede arter og forhindre at de dør ut

Delmål 15.6 Fremme en rettferdig og likeverdig deling av godene knyttet til bruk av genressurser, og fremme formålstjenlig tilgang til slike ressurser i tråd med internasjonal enighet

Delmål 15.7 Iverksette umiddelbare tiltak for å stanse krypskyting og ulovlig handel med vernede plante- og dyrearter, og håndtere både tilbuds- og etterspørselssiden ved handelen med ulovlige produkter fra viltlevende dyr

Delmål 15.8 Innen 2020 innføre tiltak for å unngå innføring og spredning av fremmede arter for å redusere fremmede arters påvirkning på land- og vannbaserte økosystemer i betydelig grad, og dessuten kontrollere eller utrydde prioriterte fremmede arter

Delmål 15.9 Innen 2020 integrere verdien av økosystemer og biologisk mangfold i nasjonale og lokale planleggingsprosesser, i strategier for fattigdomsbekjempelse og i regnskap

Delmål 15.a Mobilisere en betydelig økning i finansielle ressurser fra alle kilder for å bevare og utnytte biologisk mangfold og økosystemer på en bærekraftig måte

Delmål 15.b Mobilisere betydelige ressurser fra alle kilder og på alle nivåer for å finansiere en bærekraftig skogforvaltning, og sørge for virkemidler som er egnet til å fremme slik forvaltning i utviklingslandene, blant annet virkemidler for bevaring og nyplanting av skog

Delmål 15.c Øke den globale støtten til tiltak for å bekjempe krypskyting og ulovlig handel med vernede arter, blant annet ved å styrke lokalsamfunnenes evne til å benytte de muligheter som finnes for å opprettholde et bærekraftig livsgrunnlag

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

- Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

Å sikre internasjonal fred og sikkerhet har alltid vært FNs hovedoppgave. Fred er en forutsetning for å skape bærekraftig utvikling. Dessverre har utviklingen innenfor dette bærekraftsmålet gått i feil retning. I 2022 ble det for første gang registrert mer enn 100 millioner flyktninger og fordrevne, blant annet på grunn av krigen i Ukraina og andre dødelige konflikter.

Under konflikter mister mange tilgang til offentlige tjenester. I tillegg er det vanskelig å drive sterke statlige institusjoner under en konflikt. Når for eksempel rettsvesenet i et land fungerer dårlig, går det ut over menneskers rettsikkerhet.

Hva gjør Norge bra?

Norge har lenge hatt et levedyktig demokrati med relativt små forskjeller. Det norske samfunnet kjennetegnes av høy grad av tillit, gode velferdsordninger, og et velorganisert arbeidsliv.

Sivilsamfunnet består av et mangfold av organisasjoner. Det er generelt god dialog og godt samarbeid mellom myndighetene og sivilsamfunnet.

Det er få drap i Norge sammenlignet med andre land. I 2022 ble 30 personer drept i Norge.

Hva gjør Norge ikke så bra?

Norge har utfordringer med å forbygge diskriminering og redusere hatefulle ytringer og rasisme. 8 prosent av nordmenn følte seg diskriminert eller trakassert i løpet av 2019.

Vi har verken en klar definisjon på statsløshet i lovverket, eller en prosedyre som gir statsløse permanent opphold i Norge. Dette er et brudd på FNs konvensjon om begrensning av statsløshet.

Norske banker er ofte mål for hvitvasking og ulovlige pengetransaksjoner, og politiet har pekt ut skatteunndragelse som en av de største truslene mot velferdsstaten.

Norges rykte som fredsnasjon er under press på grunn av landets våpenproduksjon. Inntekter fra norsk våpenindustri var rekordhøy med 4,6 milliarder kroner i 2022, hvorav 1,8 milliarder kom fra eksport av bomber, granater m.m. På grunn av våpeneksporten, mener The Sustainable Development Report at Norge ikke har nådd mål 16.

Delmål 16.1 Betydelig redusere alle former for vold og dødelighet knyttet til vold i hele verden

Delmål 16.2 Stanse overgrep, utnyttning, menneskehandel og alle former for vold og tortur mot barn

Delmål 16.3 Fremme rettsstaten nasjonalt og internasjonalt, og sikre likhet for loven, rettsikkerhet og rettsvern for alle

Delmål 16.4 Innen 2030 oppnå en betydelig reduksjon av ulovlige finans- og våpenstrømmer, gjøre det enklere å spore opp og returnere stjålne eiendeler og bekjempe alle former for organisert kriminalitet

Delmål 16.5 Betydelig redusere korrupsjon og bestikkelser i alle former

Delmål 16.6 Utvikle effektive, ansvarlige og åpne institusjoner på alle nivåer

Delmål 16.7 Sikre lydhøre, inkluderende, deltakelsesbaserte og representative beslutningsprosesser på alle nivåer

Delmål 16.8 Utvide og styrke utviklingslandenes deltakelse i institusjoner for global styring

Delmål 16.9 Innen 2030 sikre juridisk identitet for alle, blant annet gjennom fødselsregistrering

Delmål 16.10 Sikre allmenn tilgang til informasjon og beskytte grunnleggende friheter, i samsvar med nasjonal lovgivning og internasjonale avtaler

Delmål 16.a Styrke relevante nasjonale institusjoner, blant annet gjennom internasjonalt samarbeid, med sikte på å bygge kapasitet på alle nivåer, særlig i utviklingsland, for å forebygge vold og bekjempe terrorisme og kriminalitet

Delmål 16.b Fremme og håndheve ikke-diskriminerende lover og politikk for bærekraftig utvikling

Tilbake til [Innhold](#)

Mål 17: Samarbeid for å nå målene

- Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet, og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

[Mer utfyllende informasjon om dette bærekraftsmålet](#)

For å lykkes med bærekraftsmålene trengs det nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling. Bærekraftsmålene skal fungere som en felles, global retning og prioritert innsats fram til 2030. Mål 17 handler om å styrke samarbeidet for at alle land kan sikre bærekraftig utvikling.

Hva gjør Norge bra?

Norge har klart å oppnå høy grad av tillit i samfunnet, både mellom borgere, organisasjoner og myndigheter. Vi har også en sterk frivillighetssektor, og et mangfold av sivilsamfunnsorganisasjoner, som samarbeider relativt godt med myndighetene.

Norge har vedtatt en nasjonal handlingsplan for å oppnå FNs bærekraftsmål.

Alle land i den rike, industrialiserte delen av verden har offisielle bistandsforpliktelser overfor utviklingslandene. De er blant annet forpliktet til å gi 0,7 prosent av BNI i bistand til utviklingsland og 0,15-0,20 prosent av BNI til de minst utviklede landene. Norge har gitt cirka 1 prosent til bistand til utviklingsland og 0,3 prosent til de minst utviklede landene i hele perioden fra 2015 til nå.

Hva gjør Norge ikke så bra?

En utfordring for Norge er å bli bedre på koordinering på tvers av departementene. Generelt er det behov for at politikken for bærekraftig utvikling føres mer helhetlig, slik at ikke tiltak innen en sektor ødelegger for tiltak innen en annen.

Det er en rekke dilemmaer som Norge ennå ikke har funnet gode løsninger på. Det handler ofte om å finne en balanse mellom de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling, som er økonomi, sosiale forhold, og klima og miljø. Dilemmaene er også til stede i hva Norge skal gjøre nasjonalt fremfor internasjonalt, og i hvilken grad dagens levende befolkning skal prioriteres på bekostning av fremtidens generasjoner.

På grunn av Norges utfordringer med hemmelighold av finanser, mener FNs bærekraftsmålrapport at Norge enda ikke har oppnådd bærekraftsmål 17.

Delmål Finans

17.1 Styrke og mobilisere nasjonale ressurser, blant annet gjennom internasjonal støtte til utviklingsland, med sikte på å bedre landenes evne til å kreve inn skatter og andre avgifter

Delmål Finans

17.2 Påse at de utviklede landene fullt ut gjennomfører sine offisielle bistandsforpliktelser (ODA) overfor utviklingslandene, blant annet forpliktelsen som mange av dem har påtatt seg til å gi 0,7 prosent av ODA/BNI i bistand til utviklingsland og 0,15–0,20 prosent av ODA/BNI til de minst utviklede landene; ODA-ytere oppfordres til å vurdere å gi minst 0,20 prosent av ODA/BNI i bistand til de minst utviklede landene

Delmål Finans

17.3 Mobilisere ytterligere finansielle ressurser til utviklingslandene fra flere kilder

Delmål Finans

17.4 Bistå utviklingslandene med å oppnå langsiktige og bærekraftige gjeldsvilkår gjennom en samordnet politikk for å fremme gjeldsfinansiering, gjeldslette eller omstrukturering av gjeld, og behandle de fattigste og mest gjeldstyngede landenes utenlandsgjeld på en måte som reduserer gjeldsrelatert nød

Delmål Finans

17.5 Vedta og gjennomføre investeringsfremmende ordninger for de minst utviklede landene

Delmål Teknologi

17.6 Bedre tilgangen til og styrke nord-sør-samarbeidet, sør-sør-samarbeidet og det triangulære samarbeidet regionalt og internasjonalt om vitenskap, teknologi og innovasjon, og forbedre kunnskapsdelingen på gjensidig avtalte vilkår, blant annet gjennom å samordne eksisterende ordninger bedre, særlig på FN-nivå, og gjennom en global mekanisme for tilgjengeliggjøring av teknologi

Delmål Teknologi

17.7 Fremme utvikling, overføring, spredning og formidling av miljøvennlig teknologi til utviklingsland på fordelaktige vilkår, blant annet på ikke-markedsmessige vilkår eller på vilkår som på andre måter er gunstigere enn det andre land får, etter gjensidige avtaler

Delmål Teknologi

17.8 Igangsette teknologibanken og ordningen for kapasitetsbygging innenfor vitenskap, teknologi og innovasjon for de minst utviklede landene innen 2017, og øke bruken av muliggjørende teknologi, særlig informasjons- og kommunikasjonsteknologi

Delmål Kapasitetsbygging

17.9 Øke den internasjonale støtten til å gjennomføre en effektiv og målrettet kapasitetsbygging i utviklingsland og dermed støtte nasjonale planer for gjennomføring av alle bærekraftsmålene, blant annet gjennom nord-sør-samarbeid, sør-sør-samarbeid og trepartssamarbeid

Delmål Handel

17.10 Fremme et allment, regelbasert, åpent, ikke-diskriminerende og likeverdig multilateralt handelssystem underlagt Verdens handelsorganisasjon, blant annet ved å slutføre forhandlingene under organisasjonens Doha-runde

Delmål Handel

17.11 Øke utviklingslandenes eksport betydelig, særlig med sikte på å doble de minst utviklede landenes andel av verdens eksport innen 2020

Delmål Handel

17.12 Innen gitte tidsrammer gi alle de minst utviklede landene varig avgiftsfri og kvotefri markedsadgang, i samsvar med beslutninger i Verdens handelsorganisasjon, blant annet ved å sikre at preferanseopprinnelsesregler for importvarer fra de minst utviklede landene er klare og enkle, slik at de bidrar til å lette markedsadgangen

Delmål Systemiske spørsmål - Politisk og institusjonell samstemthet

17.13 Styrke stabiliteten i verdens makroøkonomi, blant annet gjennom politisk samordning og samstemthet

Delmål Systemiske spørsmål - Politisk og institusjonell samstemthet

17.14 Oppnå en mer samstemt og helhetlig politikk for bærekraftig utvikling

Delmål Systemiske spørsmål - Politisk og institusjonell samstemthet

17.15 Respektere hvert lands politiske handlingsrom og lederskap med hensyn til å etablere og gjennomføre egen politikk for fattigdomsbekjempelse og bærekraftig utvikling

Delmål Systemiske spørsmål - Partnerskap mellom flere interessenter

17.16 Styrke det globale partnerskapet for bærekraftig utvikling og understøtte det med partnerskap mellom flere interessenter som kan mobilisere og dele kunnskap, ekspertise, teknologi og finansielle ressurser, for å bidra til at alle land, særlig utviklingslandene, oppnår bærekraftsmålene

Delmål Systemiske spørsmål - Partnerskap mellom flere interessenter

17.17 Stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og det private og i det sivile samfunn som bygger på partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier

Delmål Systemiske spørsmål - Data, overvåkning og ansvarlighet

17.18 Innen 2020 øke støtten til kapasitetsbygging i utviklingsland, også i de minst utviklede landene og små utviklingsøystater, for i betydelig grad å bedre tilgangen til pålitelige og aktuelle data av høy kvalitet fordelt etter inntekt, kjønn, alder, rase, etnisitet, migrasjonsstatus, funksjonsevne, geografisk plassering og andre nasjonalt relevante kjennetegn

Delmål Systemiske spørsmål - Data, overvåkning og ansvarlighet

17.19 Innen 2030 bygge videre på eksisterende initiativer for å utvikle målemetoder for bærekraftig utvikling som supplerer bruttonasjonalprodukt, og støtte kapasitetsbygging på statistikkområdet i utviklingsland

Tilbake til [Innhold](#)